

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 29. junija 2017 - Leto XXVII, št. 26

stran 2

Dan državnosti praznujemo tudi v Porabju

*Slovenska (slovinska) pesem se je čula na češkem
stran 3*

*Zamé je tau fejšť veľko delo
stran 8*

*Prvi Plaminski den v Andovci
tran 45*

NAJBAUKŠE JE BITI GAZDA NA SVOJOM

Če človek kama dé, potuje – kakkoli je tam lepo, pa se ma vse vidi – itak težko čaka, ka nazaj domau pride. Ka pride na svoje, gdé je sam svoj gazda.

Tak je s tejm bijo slovenski narod, steri je duga staulejtja senjo o tom, ka bi emo sam svoj rosag, ka bi na svojoj zemli bijo svoj gazda. Dugo je slovenski narod živo pod tihinskimi oblastmi, gnauk pod Avstrijci, Talanji, Madžari, drgauč pod Francuzi, v časi bojne pod Nemci. Dapa v skupnom rosagi južni Slovanov (Jugoslaviji) je tō nej dobro bilau, kakkoli so Slovenci flajnsni bili pa dosta delali, talali so vigdar tisti, steri so krepkejši bili, stere je več bilau.

Zavolo vsega toga so si slovenski lidgé trno želejli samostojni rosag, pa gda so v tom tali Evrope začnili bole slobaudni, demokratični vōtri pijati, so vōponūcali priliko pa razpisali referendum (népszavazás), na sterom so se Slovenci tak odlaučili, ka ščejo vōstaupiti iz Jugoslavije.

Tau je parlament poštvō, pripravo vse potrebne dokumente, tak so leko 25. juniuša 1991. leta v Ljubljani razglasili samostojno Slovenijo. Od tistoga mau je té den največši svetek, praznik v Sloveniji, steroga svetimo Slovenci, steri živimo zvūn granic Slovenije tō.

Den razglasitve pred 26. lejtj je rejsan biu svetek v mladi, nauvi državi. Takšoga veseldja človek rejdko vidi, kak gda je Milan Kučan, steri je te bijo predsednik republike, pravo tisti svoj znani stavek: »Gnes je dopuščeno senjati, zranja je nauvi den«.

Ništrni Slovenci iz Porabja so tō leko te den preživeli v Ljubljani, so doživeli veličastno proslavo, so se leko veselili s prevnaugimi lidami, steri so se zbrali v glavnem varaši nauvoga rosaga. Drugi smo bili v Murskoj Soboti na svetašnjom djilejši občine, gde je župan – tistoga ipa je tau bijo Andrej Gerenčer – izrazo svoje veseldje, ka svetimo z njimi. Ranč tak smo bili tam, gda je v spomin na tau, ka so dobili Slovenci svoj rosag, v soboškom parki posado lipo.

V tisti svečani momentaj je eške niške med prausnimi lidami nej znau, ka se tanki jugoslovanke soldačije že pelajo prauti Ljubljani, ka se na drugi den začne bojna, stera je, hvala Bau-gi, samo deset dni držala pa nej bila tak krvava kak na Hrvaškom ali v Bosni. Ranč tak s(m)o na tau tō nej pomislili, ka de moglo dosti vodé dojstečti po Mūri pa po Rabi dokeč drugi rosagi priznajo, ka se je naraudo nauvi rosag, ka so Slovenci gratali na svoji zemli svoji gospodarge.

Tisti den je rejsan bijo den veselja, den za senje... Kelko so se po 26. lejtaj te njine senje uresničile, bi težko bilau povedati. Enim ja, drugim menje, tretjim sploj nej. Eno je gvūšno, v rosagi našoga matičnoga naroda svojo usodo zdaj pišejo sami. Naj bau lagva ali dobra, za vse tau so krivi ali zaslužni sami.

Marijana Sukič

Dan državnosti praznujemo tudi v Porabju

25. junija 1991 sta bili sprejeti *Deklaracija o neodvisnosti Slovenije in Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije*. S tema aktoma je Slovenija postala formalno neodvisna, kar so nasled-

Gyulo Földesa, podpredsednico Pomurske samoupravne madžarske narodne skupnosti *Edit Varga* in številne župane iz Porabja oziroma Goričkega. »Pred letom dni je Slovenija praznovala posebno lepo, 25.

jatelj. »Komaj rojena država se je morala za samostojnost boriti tudi z orožjem« - se je spominjal Jesih.

Pred 26. leti prebivalci Slovenije in Madžarske niso vedeli kaj dosti drug o drugem, danes pa so odnosi na ravni kot prej še nikoli. »Pri sodelovanju sta pomembna faktorja obe obmejni manjšini« - je še izpostavil slovenski diplomat in zaključil, da sta že dokumenta izpred 26 let poudarila pomen obeh narodnostnih skupnosti.

Tako je bila tudi letošnja proslava posvečena manjšinam, gostja dogodka je bila prekmurska Občina Dobrovnik. Župan dvojezične obmejne občine *Marjan Kardinar* je v svojem kratkem nagovoru izpostavil, da »duh in veselje današnjega praznovanja dokazujeta, da gre slovensko-madžarsko sodelovanje po dobri poti«. Župan se je še zahvalil za trud monoštrskemu in lendavskemu generalnemu konzulu ter vse prisotne povabil v Dobrovnik. Tako je storila tudi predsednica tamkajšnje madžarske skupnosti *Anna Cár*, ki pa je še opozorila na mirno sožitje Slovencev, Madžarov in Romov v občini.

Slavnostni dogodek je s svojimi nastopi obogatila mlada pevka in harmonikarska talentka *Zsanett Neubauer* z DOŠ Dobrovnik, ki bo kmalu nadaljevala šolanje na mariborski srednji glasbeni šoli.

Monoštrska proslava se je zaključila ob madžarskih in slovenskih melodijah *Ferenca Lászla* iz Dobrovnik, prisotni pa so lahko uživali tudi v dobrovniškem domačem vinu. Šalovska restavracija je pripravila okusen bograč, ki ga je spremljal brezglutenski kruh iz iste vasi. Gurmane so vabili še prekmurska gibanica, pehtranova potica in sladoled Monoštrčana, ki se je tja priselil iz Maribora. Prisotni so nazdravili s penino iz Ormoža in tako čestitali Republiki Sloveniji za 26. rojstni dan.

Župan občine Dobrovnik Marjan Kardinar pozdravlja goste. Ob njem Ana Cár, dr. Boris Jesih in Brigita Soós

nji dan, 26. junija, slavnostno razglasili na Trgu republike v Ljubljani. 27. junija se je z napadom Jugoslovanske ljudske armade pričela osamosvojitvena vojna, v kateri je mlada država obranila neodvisnost.

Od takrat praznujemo Slovenci po vsem svetu - tako tudi v Porabju - dan državnosti. V majhni zamejski pokrajini ob slovensko-madžarsko-avstrijski tromeji se proslave že vrsto let odvijajo v organizaciji Generalnega konzulata RS v Monoštru. Povabilu sedanjega generalnega konzula *dr. Borisa Jesiha* so se odzvali številni gostje iz Slovenije in Madžarske. Med njimi smo srečali vladnega poverjenika *Bertalana Harangozója*, podpredsednika Skupščine Zalske županije *Csabo Beneja*, vodjo monoštrskega okrajnega urada *Istvána Orbána*, parlamentarno zagovornico slovenske narodnosti *Eriko Köleš Kiss*, predsednika Državne slovenske samouprave *Martina Ropoša*, predsednika Zveze Slovencev na Madžarskem *Józeta Hirnöká*, namestnico veleposlanice RS v Budimpešti *Metko Lajnsček*, vodjo Sektorja za zamejstvo pri Uradu za Slovence *Robert Kojca*, generalnega konzula v Lendavi *dr.*

obletnico obstoja« - je svoj praznični nagovor začel generalni konzul dr. Jesih in dodal, da se tudi sami radi spominjamo svojega rojstva in tako tudi rojstva svoje države. »Ko so se Slovenci odločili za lastno državo, niso imeli veliko podpornikov« - je nadaljeval slovenski diplomat. Po besedah nedavno

Mlada talentka Zsanett Neubauer

umrlega nemškega kanclerja *Helmuta Kohla* Slovenija ni naletela na razumevanje ne pri Francozih ne pri Britancih. »V življenju pa se pogosto zgodi, da se odločiš, in se ne oziraš na druge« - smo slišali na dvorišču monoštrskega Generalnega konzulata. Vodja ustanove je še poudaril, da so mlado državo podprle slovenske zamejske skupnosti in tudi madžarski pri-

SLOVENSKA (SLOVINSKA) PESEM SE JE ČÜLA NA ČEŠKOM

Če smo pravli, ka smo Sloven-ci, so nas na Češkom malo čüd-no gledali, vej pa oni za Slova-ke pravijo, ka so Slovenci. Brž smo se navčili, ka moramo povedati, ka smo Slovinci, te do znali, sto smo. Tau, ka smo Slovinci z Vogrskoga, je malo pá zmejšalo glave...

Zakoj vam tau pišem? Zatok, ka je *Komorni pevski zbor Slovenske zveze iz Monoštra* od 16. do 18. juniuša emo dva koncerta na Češkom na po-zvanje Slovenskoga društva Jožeta Plečnika.

Tau pozvanje je prišlo lani v zimi od Petra Kuhara, steri že kakšni deset lej živi v varaši Beroun, nejdaleč od Prage. (Njega se vsi spomnimo eške iz tisti časov, gda je delo na slovenski televiziji na kulturi. Zdaj tō dosta dela na tom, ka bi Slovence pa slovensko kul-turo notpokazo na Češkom, ka bi povezo kakšne varaše na Češkom pa v Sloveniji.)

Pozvanja smo bili veseli, etak smo se v sprtlešnji sezoni intenzivno pripravljali na koncerte. Nejsmo (ali samo malo) mrnjavili, če smo meli plus probe, če so se probe zavlejkle... Program smo pod vodstvom Tomaža Kuhara pripravili, pesmi »spilili«, dapa ništrne probleme smo nej mogli naprej videti (smrt očeta od enoga pevca, beteg pevke itd), tak se nas je name-sto 19 samo 15 pevcov pa pevk napautilo v petek, 16 junija na paut. Pa seveda z nami je bilo naš Tomaž Kuhar, vej pa brezi njega ne moremo spejvati, kakoli nam večkrat po šali pravi, komi on dirigejra, če ga ne gledamo pa baugamo... Pa z nami sta bila našiva dobriva šoferja, Jožica pa Damir Petek, stera sta – zvün toga, ka sta varno pa dobro vozila – grata-la člana naše ekipe (csapata), vsepovsedik sta z nami bila, vsepovsedik sta nam poma-gala, samo telko, ka sta nej spejvala, dapa tau se ešče tō leko zgodi.

Po dugi vožnji (vej pa Čehi so

tō nej baukši kak Vaugri, v tu-rističnoj sezoni vsepovsedik ceste delajo) smo zadvečerek v 4-oj vōri prišli v varaš Be-roun, steri je kakši 30 minut kraj od Prage. V hoteli Alex nas je že čako Pe-ter Kuhar, smo dobili klüče sob, se malo ofrišali pa se že pelali nazaj v Prago. Poglednili smo en tau praškega gradu, steromi se pravi Hradčani (prágai vár), vse tisto, ka je tam delo sloven-ski arhitekt Jože Plečnik. Pokej-pali smo se pred gotsko katedra-lo sv. Vida (na žalost je že bila zaprejta, ka smo kesni bili) pa šli

dola na Karlov most, gde smo malo pobaužali kip (szobor) Janeza Nepomuka, kak tau napravijo vsi turisti ino po-potniki. Če je gori na gradi že

če si na Češkom, moraš kau-štati njino pivo, stero je rejsan dobro pa nej krepko. Krepka pa je bila večerja (bar eni pre-livi), dapa dobra, istina, ka smo pošteno lačni bili. (Naj

V cerkvi sv. Ljudmile, gde smo meli cejllovečerni koncert

v oklepaji povejm, ka je naša pevka, stera je ostala v Berou-ni, tak pekoči gulaž dobila za večerjo, ka je skurok brezi glasa ostala. Pa te naj nekaj

Na praškom gradi, za nami glavni varaš Češke

bilau skurok vse prazno, tū se je vidlo, ka zlato Prago – kak ji pravijo – gorzišče trno do-sta turistov, vsepovsedi nji je bilau, kak mrmaura... Pelali smo se nazaj do punkta, gde smo meli plac rezervirani za večerjo, pa končno smo vsi prišli do svojoga prvoga piva (sóra) naš mladi pevec tō, steri je cejlo paut gučo, kak de on »veliko temno pivo« piu. Vej pa

pravi, ka Madžari majo šarf künjo?) Gdasmokaulipaunau-či prišli nazaj v hotel, nas nej trbelo zibati, vsi smo spali kak medveš.

Drügi den dopodneva smo probo meli, takšno redno, ka smo rejsan bili pripravljeni na nastopa. Prvi nastop smo meli po obōdi, steroga smo zapovedli v staroj berounskoj gostilni, v takšoj z dūšov. Tū

nas je pozdravo župan Bero-una Martin Hrdlička tō, steri je tiste dni emo na obiski dele-gacijo s Poljske. Pa tū smo pá srečali Lenko Kuhar (Petrovo ženo), stera tak lepau guči slovenski, ka smo jo včasini vzeli »za svojo«. Pa zato tō, ka je trno prijazna (barátságos), rada guči. Ona nas je te malo pistila, vej je pa bila tolmač za Polake, ka poljski tō guči.

Na malom trgi Beouna, ste-ri ma kauli 20 gezero lidi, je bijo postavljeni oder (színpad) za kulturne skupine, tū smo spejevali pet pesmi, najbolje sta se lidam vejndrik vidli Do-mou, domou v slovenski kraj pa Slovenska dežela.

Po nastopi smo dosta časa nej meli, vej smo se pa mogli pela-ti v ves Tetin, gde nas je čako cejllovečerni koncert. Brž smo se malo stuširali, prejkoblekli pa smo že pá bili na autobusi. Ves Tetin ma kauli dve gezero lidi pa lepo staro baročno cer-kev sv. Ljudmile. (Kak je sreč-na bila naša Milena, stera se po pravici piše Ljudmila.) Sv. Ljudmila je patrona češkoga naroda, k njej se Čehi obrača-jo v nevolaj.

Krajina je malo takšna kak naše Porabje pa Goričko, samo ka je tau češki kras (karsztvidék), več je kamna pa skal.

Po kratki vajaj so pomali zač-nili prihajati lidgé, steri so na stolicaj najšli naš program v češkoj rejči, v stero ga je pre-vedla Lenka. Poleg toga so eške najšli kratko zgodovino Slovincov na Vogrskom, ste-ro je pripravo Peter Kuhar. V pau šestoj, gda se je začno koncert, sta onadva pozdravi-la domanje lidi pa povezovala koncert v slovenskom pa češkom geziki. (Vezno besedilo je pripravila naša pevka Mi-haela Kalamar, baug plati njej za tau.) Koncert smo začnili s pesmimi Mihaela Paretoriusa, Zoltána Kodályja, Johanna Se-bastiana Bacha, potistom smo spejevali par slovenski ume-tni pesmi. V drügom tali kon-

certa smo spejvali priredbe slovenski ljudski pesmi, med njimi so bile naše, porabske tō. Po kakšni vōri spejvanja in odpovedi, smo se zavalili z moravsko ljudsko, stero v Slo-veniji vsi poznajo kak Zabuča-le gore. Za njau je slovenske rejči napiso Oton Župančič. Mi smo spejvali zadnjo kitico v češkom geziki. Po spejvanji smo prejkдали dar cerkvenim kotrigam, pa smo se zavalili Lenki in Petri za vso pomauč pri organizaciji.

Domanji lidgé so nas lepau gorprijeli, ponidili so nam vino, sok pa pecivo. Malo smo se pogučavali (če smo se trno poslušali, smo se razmeli), pa najšli tūdi mladoga gospoda, steri že več lejt ojd raziskovat (kutatni) na slovenski kras.

Po večerji so se eni šetat šli, drugi spat, tretji smo se pa ešče dugo pogučavali v obedo-valnici. Na tretji den po zajtrki smo stanili v velkoj bauti pa nam je Peter dau tanače, ka-kšno pivo naj kúpimo, vej pa s Češkoga se ne šika domau priti brezi piva. Po cejljoj pauti domau so samo tak rogatali naši glaži spodkar v busi.

Stavili smo se ešče v Brati-slavi, poglednili si grad pa napravili mali spontani kon-cert, ka je pod enimi arkada-mi bila trno dobra akustika. Turisti, najbolje Kinejzarge pa Japanarge, so se čüdivali pa so komaj zandoleli foto-grafirati pa snemati. Domau smo prišli po poznom obedi (ali rani večerji) v Moson-magyaróvári. Večer v devetoj smo bili v Varaši, v desetoj pa v Soboti.

Na avtobusi smo se vsejm za vse zahvalili, naš mladi pevec Feco, steri se pridno vči slo-venski, je pravo, ka vüpa, ka gda mo šli na drugo paut – k Slovincem v Betlehem – de se znau že v lejpi slovenščini zahvaliti. Naj bau tak!

*Marijana Sukič
predsednica
Komornega zbora
Foto: F. Sütő*

PREKMURJE

EXPANO

Že neka čajta se zna, ka de slovenski paviljon, steroga je mejla Slovenija 2015. leta gorpostavljenoga na svetovnoj razstavi Expo v italijanskem varaši Milano, po nauvom stau pauleg prekmurskoga glavnoga varaša, ob soboški Kamenšnici. Tau je jezero, stero je gratalo tak, ka so tū duga leta vōkopali šauder, steroga nūcajo za delo v gradbeništvu. In tū de zdaj vstopna točka za odkrivanje zakladov (kincs) regije, stera leži ob reki Mūri.

Regijski promocijski center naj bi začnili gorpostavlati meseca septembra, odprli pa naj bi ga drūgo leto meseca maja. EXPANO naj bi biu kak dveri v Pomurje, v sterom ta se prepletala sodobna tehnologija in inovativni pristopi. Soboški župan Aleksander Jevšek pravi, ka si moremo želeti, ka bi tau, ka je za Italijo Toskana, bilou za Slovenijo Pomurje. Pri nas naj bi se stavljali takši turisti, steri znajo ceniti čajt in mesto, v sterom dūša leko najde svoj mer.

V paviljonu do: glavni turistični in informacijski center regije, bauta, v sterog de se odavalo vse tisto, ka se tū pripauva in spominki, restavracija (kulinarični laboratorij panonskih dobrot) in plac, gé de si ob dobroj kavi turist leko malo počino. Predstavljeni do zakladi narave, vrhunec EXPANO doživetja pa naj bi biu virtualni polet z balonom nad Pomurjon. V zidini do mesto najšli ške: knjižnica, termalni vrelci, interaktivni relief in projekcijska dvorana. Sejna soba, sprejemnica in pisarne v drūgon nadstropji paviljona pa do namenjeni predstavitvi gospodarstva. Ob jezeri, v sterom de več prilik za različne športe, pa do vredvzeli okolico in napravili tūdi plažo za kopalce.

Silva Eöry

»Doli s plamine gledam na ravno polje« - smo leko čūli od goričkoga muzikanta *Stanka Črnka* 17. juniuša v Andovci, gde so pred Porabskov domaćijov pa Ižov rokodelstva držali

Direktorica SPM Irena Lačen Benedičič, zagovornica Erika Kōlēš Kiss, generalni konzul Boris Jesih, podpredsednica PZS Slavica Tovšak, predstavnik ZVVS Aleš Simčič in sodelavka SPM Špela Smolej Milat

prvi »Planinski dan«. Kak je najmenjša porabska slovenska ves povezana s plaminami, so leko kisnej zvōdali vsi navzauči, med šterimi smo zvūn domanji našli tresti članov SKD Avgust Pavel iz Sombotela, depa prišlo je dosta

- je raztomačo, ka je biu té dén plaminski med drūgim zatok, ka so sodelavci Slovenskoga planinskoga muzeja iz vesnice Mojstrana pripelali menjšo kopijo tzv. »Aljažovoga tōrma«. (Na veuko

veseldje porabske mladine, mali mlajši so sploj radi splezdili v mejter pa pau visiki tōrem, šteri je ranč tak vōvido kak original na vreji »velkoga« Triglava.) Direktorica Slovenskoga planinskoga muzeja Irena Lačen Be-

»V plaminaj se dobro geje« - je svoj ričet talo generalni konzul Boris Jesih

članov Drūštva porabski slovenski penzionistov tō. Oblacke so malo postrašūvali program Porabskoga kulturnoga in turističnoga drūštva Andovci, domanje slovenske samouprave, Zveze Slovincov na Madžarskom ino Generalnoga konzulata RS v Monoštri, depa tau paut je bilau vrejmen na strani organizatorov. Predsednik domanjoga drūštva pa samouprave *Karči Holec* - velki lūbitel slovenski plamin

nedičič je raztomačila, ka so v Mojstrani napravili nauvi muzej v leti 2010 s pomočjauv Planinske zveze Slovenije pa Občine Kranjska Gora. Povōdala je eške, ka je »originalni« tōren dau postaviti plebanoš *Jakob Aljaž* leta 1895, 16 kvadratov zemlé kauli njega na vreji Triglava je kūpo za 1 goldinar. Tistoga ipa so Nemci postavljali kuče po vsej slovenski plaminaj, zatok je bilau tau delo dūhovnika rejsan simbolično. Tōren je visiki

PRVI PLAMINSKI

dva mejtera, istina pa, ka so se na njem zastale dostakrat minjavale. »Triglav je austro edini simbol, šteri rejsan poveziuje Slovence« - je pravla direktorica ino domanjim prejkdala semen plaminske rauže »planike«. (Sodelavka muzeja *Špela Smolej*

leč. Gnes pa ne more živeti brezi slovenski plamin, zatok je včasik za svojo vzeu idejo o andovskom plaminskom dnevi. Generalni konzul je nej pozabo pozdraviti predstavnika Zveze veteranov vojne za Slovenijo (ZVVS) *Aleša Simčiča*, šteri je na ednoj pauti

Na 1. Plaminski den je prišlo lūstvo iz Slovenije, Sombotela ino porabski vesnic

Milat je kisnej vsikšoma najgir človeki eške pokazala »virtualne aukule«, s šterimi je leko vsikši kauli pogledno z vreja Triglava, kak liki bi rejsan tam biu.)

s svojimi sodelavci sprejajo Porabske Slovence od Martinja do vreja Triglava.

Podpredsednica Planinske zveze Slovenije *dr. Slavica Tovšak* je

Mladi Porabec Zolči Nagy je skrb emo na svoj tōren

Monoštrski generalni konzul *dr. Boris Jesih* je veselo pripozno, ka je bila ideja o »malom Aljažovom tōrmi pri Malom Triglavu« njegva. Karči Holec ma je gnauk prej pripovejdo, kak je v števanovsko šaulo odo pa po pauti gleda avstrijske bregē. Gda je vōzraščeni grato, so bili bregauvge eške itak dvej vōri da-

povōdala, ka má njena organizacija više 50 gezero članov po cejlom Slovenskom. »Triglav je simbol Porabski Slovincov tō« - je vōpostavila gostja pa cujdala, ka so andovski plaminci na svoji potaj spoznali dosta lejpi slovenski krajnin. Zatok je prišo pravi čajt, ka se stvauri »Porabska plaminska sekcija«, štera pa aj gorpoiške slovenske bregē: Kamniške pa

Savinjske Alpe ali Karavanke. »Slovenija má deset gezero kilomejterov plaminski poti, od bregauv Pohorja vse do maurdja« - je zaklūčila podpredsednica Slavica Tovšak, štera je s seuv pripelala fotorazstavo »Življenje pod Triglavom«. Ta je na veuki posteraj nutpokazala zgodovino pa kulturo plaminstva, organi-

DEN V ANDOVCI

zeranost, mladinsko pa mednarodno dejavnost Zveze, piciklarski turizem ino vödavanje knjig. (Pred tejm je skurok en teden bila postavljena na Generalnom konzulatu v Monoštri tō, tak go je leko vido vsakši, steri je prišo na konzulat.)

Pri Malom Triglavi pa so se začnile zberati ženske v lejpi gvantaj. Kak smo zvödali od predsednice Drüštva porabski slovenski penzionistov *Klara Fodor*, so varaške ljudske pevke - po štiraj lejtaj pavze - pá vküpstani, ka aj bi lepau dvoglasno zaspevale tri porabske ljudske pesmi. Predsednica je sledik raztomačila, ka so članice drüštva na pamet vzele, ka »na cejlo svesti eričnom Malom Triglavi« nega kamla za Monošter - če rejsan ga má 7 porabski vesnic pa 3 varaši. Idejo za nauvo tablo so dali *Klara Mešič* na veukom dijilejši (občnom zbori) drüštva. Strina Klara so povödali, ka so mogli na lanjskom pikniki trikrat-štrikrat kauli Maloga Triglava titi, vej so pa nej dali valati, ka nega kamla. Že drügi den so povödali Karčini Holec, ka so na pamet vzeli. V Varaši dosta Slovincov živé, eške več kak po ni-

šterni vesnicaj, so tomačili Klara Mešič. »*Monoštrčani smo tō telko vrejdní kak drügi, Slovinci smo bili, Slovinci smo, Slovinci ščemo ostati*« - so se smejali

Ljudske pevke iz Monoštra so pá vküperstanile - s prave predsednica Drüštva penzionistov Klara Fodor

strina Klara, po tistom pa je *Laci Holec* na petanski fundament gorzakelo tablico »Monošter«, štero je napravo *Peter Merkli* iz Sombotela. Karči Holec pa je eške cujdau, ka bi bilau fanj dobiti eden kamen z meričkoga Bethlehema tō, vejpa tam tō dosta naši Slovincov živé. Na svetki je cujbila parlamentarna zagovornica slovenske narodnosti *Erika Köles Kiss* tō, štera se trüdi, ka bi prišla na vsikši

program domanji Slovincov. Pri Malom Triglavi je povödala, ka je sama tō Varašanka, zatok se veseli table. »*Slovenski narod je nej veuki, vsi moremo vküper*

držati« - je pravla pa cujdala, ka »prauško« Andovčarov na Triglav že cejli svest pozná. Pravi plaminski človek pa po žmetnom plezdenji rad napuni svoj želaudec, zatok je generalni konzul Boris Jesih že od ranoga zranka küjo dve veuki laboški »ričeta«, šteroga naše porabske küjarce bole kak »rič« poznajo. Tau je gesti iz ješprenja (árpagyöngy), diplomat-küjar pa je nej vönjau dober špek, klobase

pa gra tō nej. Vsi navzauči so radi koštavali tradicionalno slovensko gesti.

Znautra v iži rokodelstva pa so že nalekli stole, pa če je štoj eške lačen austro, je leko koštavo andovski golaž (pörkölt) pa žmane reteše tō. Muzika je nej falila, igro je Stanko, za en malo pa je prišo *Lajči Nemec* s Hodoša, šteri je navzaučim špilo gnauk slovensko, gnauk vogrsko muziko. Do konca večera so ostali samo člani slovenskoga drüštva iz Sombotela, vej je tau biu njini den padaštva tō. Najvekši varaš v Železnoj županiji pa najmenjša porabska slovenska vesnica se padašivata že više deset lejt. Letos je bilau na redej srečanje v Andovci, štero se je vküper s Plaminskim dnevom pa veselicov sploj dobro prišikalo. Andovčani se pá nalečüjejo za bregé, letos juliuša se začne štrta paut na Triglav. Ka aj bi nej cejlak zablaučili, so od predsednice Sombotelske slovenske samouprave *Marije Kozar* dobili eden kompas (iránytű). Vej pa če je pravec nej dober, se paut nikak ne more posrečiti.

-dm-

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Več rži (žita) baude v rženom krüji

Od prejšnjoga kedna nauvi zakon vala za ržene pa za polnozrnatu krüje. Zavolo tauga se morajo potejn ali imé krüja ali pa sestavine spremeniti. Pri rženom krüji je dotejga mau 40 procentov rži bilau, potejn minimalno 60 procentov mora biti. Tisti krü, steri je samo ržnati bejo, tisti je dotejga mau 15 procentov rži emo v sebi, zdaj s tejm nauvim zakonom tau 30 procentov baude. Najvekša sprememba pri polnozrnatu (teljes kiórlésű) krüjaj baude, samo tisti krü de se leko tak zvau, steri de minimalno 60 procentov polnozrnatu mele emo v sebi, ka do tejga mau je ta številka samo 5 procentov bila. Sprememba baude pri graham krüjaj tō, tej do se mogli peči iz 90 procentov graham mele.

Tau ka eden krü v 100 grami ka pa kelko sestavin ma, se že od lani decembra mora goranapisati na tiste krušne izdelke, steri so v folijo poviti, od prejšnjoga kedna naprej pa tau že za vse krüje vala. Potejn, ka te zakon že vala, več tauga imena, ka domanji krü, nede, namesto tauga de se zvau pšenični ali bejli krü. Ranč tak de ročno delani krü, samo tak de leko tau menje emo, če se brez konzervansov napravi pa rejsan ročno de se delo. Nauvi zakon tau tō naprejnapiše, kelko procentov soli leko ma eden krü, tau je do tejga mau od 1,5-2,8 procenta bilau, tau je zdaj samo 1,3 do 2,3.

Zakon od prejšnjoga kedna naprej vala, dapa pekarne so pau leta časa dobile, aj prejkstanejo na té nauve predpise. Na dosta lidi pravijo, ka krü s krüjom djejo, dapa pravica je tau, ka od leta do leta menje krüja djeimo. Pred 15. lejt je eden človek na leto 63 kilogramov krüje podjo, tau je zdaj že menje kak 40 kilogramov.

Karči Holec

Skupno slovensko-madžarsko bogoslužje

10. junija sta v Budimpešti Evangeličanska cerkev v Republiki Sloveniji in Evangeličanska cerkev na Madžarskem priredili svečano bogoslužje v počastitev 500. obletnice reformacije. Slovensko-madžarsko božjo službo sta vodila evangeličanski škof na Madžarskem *Pál Lackner* in častni škof slovenske evangeličanske cerkve *Geza Erniša* skupaj z duhovnikoma *Mitjo Andrejekom* iz evangeličanske cerkvene občine Križevci in *László Virgilom* iz domače budimpeštanske fare. Pri dvojezičnem bogoslužju so sodelovali verniki iz Slovenije in Madžarske. Pozdravni nagovor je imela veleposlanica Republike Slo-

venije na Madžarskem *Ksenija Škrilec*.

Veleposlanica Ksenija Škrilec in častni škof slovenske evangeličanske cerkve Geza Erniša

Škofa Erniša in Lackner sta postavila dediščino reformacije, ki je živa tudi danes in je dober obet za prihodnost. Skupno

evangeličansko bogoslužje, prvič v Budimpešti, je zgodovina

ski dogodek, ki prispeva tudi k poglobljanju vezi med Slovenci in Madžari. Škofa sta prosila za blagoslov obeh narodov.

Po besedah veleposlanice Škrilec so poleg krepitve političnih, gospodarskih in kulturnih odnosov med državama izjemnega pomena neposredni stiki med ljudmi ter razvijanje prijateljstev in poznanstev, ki so najboljša popotnica za sožitje narodov. Slednje je tudi sporočilo skupnega bogoslužja v Budimpešti.

Po končanem bogoslužju sta zgodovinar in teolog *Franc Küzmič* in *Miklós Czenthe*, vodja Centralnega arhiva Evangeličanske cerkve na Madžarskem, predstavila dogajanje v času reformacije in njen vpliv v tem delu Evrope.

(Vir: Veleposlaništvo R Slovenije v Budimpešti)

OD SLOVENIJE...

Kandidati za predsednika

Po igralcu in aktualnem kamniškem županu Marjanu Šarcu ter komiku Papsterju (Žiga Papež) so predsedniško kandidato napovedali še pevec Damjan Murko in Dominik Kozarič ter Andrej Rozman – Roza, pesnik, dramatik, režiser in igralec. Resna je kandidatura Marjana Šarca, ki se ga širša javnost spominja kot posnemovalca in igralca po likih Serpentinška ter nekdanjega predsednika Janeza Drnovška. Napoveduje kampanjo s sloganom Človek, skupnost, država. Kandidaturo je napovedal tudi slovenski veleposlanik v Skopju Milan Jazbec. Medtem imena kandidatov močnih političnih strank za zdaj ostajajo še neznanka. Le v Novi Sloveniji so napovedali, da se bodo njihovi člani, o tem, katerega kandidata oz. kandidatko poslati na predsedniške volitve, odločali med predsednico stranke Ljudmilo Novak in poslancem Jožetom Horvatom.

Slovenci vedno starejši

Od osamosvojitve leta 1991 se je močno spremenila demografska podoba Slovenije. Povprečni prebivalec Slovenije se je po statističnih podatkih postaral kar za sedem let. Povprečna starost prebivalca Slovenije je bila v začetku leta 1991 35,9 leta, prvi dan letošnjega leta pa že 43 let. Temu primerno se je povečalo tudi število upokojencev. Leta 1992 jih je bilo 420.000, leta 2016 pa je število upokojencev znašalo že 615.000. Ob osamosvojitvi je bilo tudi več delovno aktivnega prebivalstva (894.000) v primerjavi z lanskim letom (817.000) ter manj brezposelnih. Leta 1991 je bilo število registriranih brezposelnih nekaj več kot 75.000 (stopnja brezposelnosti je bila 7,8 odstotka). Lani, ko so se razmere po gospodarski krizi umirile, pa je bilo v Sloveniji nekaj več kot 103.000 registriranih brezposelnih (stopnja brezposelnosti je znašala 11,2 odstotka).

Pet prijateljev na razpotju Evropskega parlamenta

FILM CESTE

Televizija AS iz Murske Sobotne je v okviru projekta Pet prijateljev na razpotju Evropskega parlamenta pripravila serijo petih kratkih dokumentarno-izobraževalnih filmov, ki so jih pomagali financirati Evropska unija, Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Mestna občina Murska Sobota. V projektu je sodelovalo 25 dijakov iz treh držav, Slovenije, Hrvaške in Madžarske, in sicer dijaki monoštrske gimnazije: Adam Sukič, Krištof Časar, Kristina Žokš, Regina Labritz in Žofia Šturm. Film, ki so ga posneli v Porabju, Ljubljani in Bruslju, so premierno predstavili v dvorani monoštrskega gledališča.

»Poleg soboške in ljutomerske gimnazije ter Biotehniške šole Rakičan iz Slovenije sta v projektu sodelovali še Gimnazija Mihály Vörösmartyja iz Monoštra in Druga gimnazija iz Varaždina. Iz vsake od omenjenih srednjih šol smo preko

direktor Televizije AS Simon Balažic, ki se je v času snemanja, ki je potekalo v Bruslju, prelevil tudi v snemalca, »kajti snemalec, ki bi moral iti

»road movie« oziroma film ceste. Začne se v Porabju, kjer so se dijaki pogovarjali z direktorico Razvojne agencije Slovenska krajina Andrejo Ko-

Veliko zanimivega so spoznali tudi eden o drugem, o Porabju, poleg tega pa so bili prisiljeni, da se več pogovarjajo v maternem jeziku.

»Tudi mi smo film zdaj videli prvič. Zelo zanimivo je bilo, saj nismo vedeli, kako bo vse skupaj izpadlo. Menim, da je bil to uspešen projekt. Upam, da bom imel še priložnost, da tudi v prihodnje sodelujemo s Televizijo AS. Všeč mi je bilo, da smo si v Evropskem parlamentu lahko ogledali tudi tiste prostore, ki jih običajni obiskovalci ne vidijo« je povedal Krištof Časar in na moje vprašanje, ali ga bo ta izkušnja tudi spodbudila, da se bo še bolj zavzeto lotil učenja slovenskega jezika,

odgovoril: »Imam še težave s slovenščino, toda zdaj sem res dobil dodatno spodbudo za učenje. Zelo dobro je bilo to, da smo bili med snemanjem filma prisiljeni govoriti slovensko. Imam še težave s sporazumevanjem, toda vendarle sem se v zadnjih tednih naučil veliko novih slovenskih

Pet monoštrskih gimnazijcev na predstavitvi filma, v ospredju Krištof Časar, za njim (z leve) Regina Labritz, Žofia Šturm, Kristina Žokš in Adam Sukič

z nami, je zbolel. Imamo tudi eno zelo zanimivo izkušnjo. Ko smo s porabskimi dijaki obiskali tamkajšnjo baziliko, smo v kleti našli gostilno. In ne samo to, tudi kabaret, v katerem so pomanjkljivo oblečene ženske plesale. Ne sicer tak-

vač in generalnim konzulom RS v Monoštru dr. Borisom Jesihom, nadaljuje v Ljubljani, kjer je bil njihov sogovornik minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc. V Bruslju, kamor so se po vzoru filma Zvezdne steze »teleportirali« v eni sekundi, se je z njimi pogovarjal slovenski poslanec v Evropskem

Porabski dijaki z Ivom Vajglom v Bruslju (prizor iz filma)

avdicij in priporočil izbrali skupino petih mladostnikov in jim dodelili raziskovalno tematiko, ki bo povezana z njihovim področjem izobraževanja. Teme, ki jih obravnavajo dokumentarni filmi, so: kmetijstvo, pravosodje, svoboda in varnost, manjšine in vloga parlamenta pri poročilih o napredku držav kandidat za članstvo v EU, kultura in izobraževanje, program čezmejnega sodelovanja,« je pojasnil

rat, ko smo bili tam mi, toda videli smo plakate. To je bilo za nas zelo čudno, saj nismo verjeli, da se v takšnem posvečenem prostoru lahko dogaja kaj takšnega.«

Dokumentarno-izobraževalni film (režirala ga je Lucija Šiftar, scenarist je bil Miki Roš, snemalec in montažer Alen Hoheger, snemalka tona Sandra Mohorič, producent pa Simon Balažic), ki govori o manjšinah, je narejen kot

Vsi udeleženci projekta v Bruslju

parlamentu Ivo Vajgl, na Tromejniku pa nato še direktorica javnega zavoda Krajinski park Goričko Stanka Dešnik. Po premieri je v imenu »petih prijateljev« Krištof Časar zbranim sošolcem in drugim dijakom domače gimnazije povedal, da je bilo snemanje filma lepa izkušnja, ne le zaradi tega, ker so videli Bruselj.

besed.«

Tudi sama se strinjam, da bi v prihodnje potrebovali več takšnih in podobnih projektov, ki bi mladim Porabcem dali dodatni zagon za bolj zavzeto učenje maternega jezika.

Silva Eöry

Fotografije: Silva Eöry in arhiv Televizije AS

GORENJESENIČKI PEVSKI ZBOR V ŠENTVIDI

17. pa 18. junija je biu v Šentvidi pri Stični že 48. Tabor slovenskih pevskih zborov, na sterom je Mešani pevski zbor Avgust Pavel ZSM z Gorenjega Senika že 45. spejvo.

V soboto zazrunkoma v 8. vöri smo se podali na paut, na stero vsigdar z velikim veseljom idemo. Vsakšo leto si splanejramo, ka kaj lejpora si poglednemo med pautjov v Sloveniji. Letos smo šli na plamino Krvavec. Z gondolami, v steraj 4 osebe majo mesto, smo se pelali do pau brega, malo smo šli pejški pa so prišle druge gondole. Tri naše članice so tū ostale, ka so se bodjale više pelati, ka je tū že trno strmo (meredek) bilau.

Krvavec je 1470 metrov visiki brejg, tak na visko smo se pelali, vidli smo enkratne rastline, rauže, stere samo na plaminaj ra- stejo pa cvetejo. Nebo je čisto bilau, tak ka smo vidli okoliške

Na predvečernom koncerti je zbor popejvo pod taktirko Cirila Kozara

gore, skale, stere so se lesketale v sonci. Ranč tak je čisti biu zrak, ge doma mam alergijo, kamakoli idem, se mi kiše pa mi skuze tečejo. Gor na Krvavci mi nika nej bilau.

Srečno smo prišli nazaj do avtobusa in se odpelali na Pajčno,

Na povorki v Šentvidi

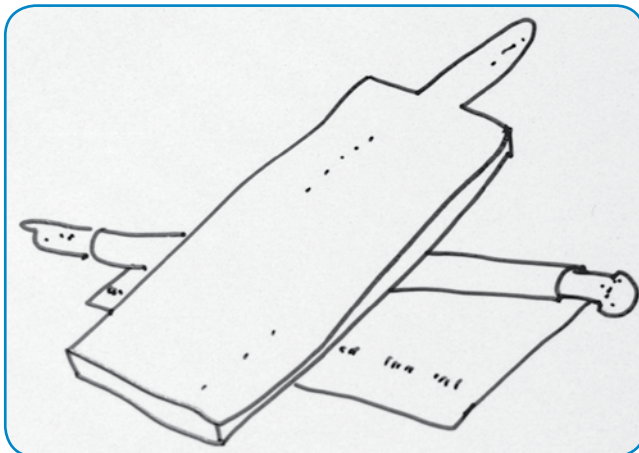
gde smo meli prenočišče. Malo smo počivali, se pripravili na nastop pa se odpelali v Šentvid pri Stični.

Na večernom koncerti, na sterom spejavajo zbori iz zamejstva pa iz bivši republik Jugoslavije, je spejvalo 9 zborov (Pojoča družba Beograd, Srbija; MePZ Avgust Pavel Gornji Senik, Madžarska; MePZ Triglav, Bosna in Hercegovina; Ženski pevski zbor Slovenčice Tuzla, Bosna in Hercegovina; Planika, Društvo Slovencev, Srbija; MePZ KPD Slovenski dom Zagreb, Hrvaška; MePZ Triglav Split, Hrvaška; Barski oktet Bardo, Italija; MePZ Bazovica Reka, Hrvaška).

Tak se pravi, ka je pesem dvojna molitev, ravno tak je bilau

V künji inda in gnes (25)

Duga prauka – monga – mángorló

Inda so bile veuke künje (ka gnes pá nazaj dé), v šteraj so pejglali tō. Zgrebne lijene pa brsače so ruglali z dugo prauko. Na dugi valek so brsačo gorzosūkali pa dugo prauko so tá pa nazaj vlačili na njej, tačas, ka nej gnako gratalo. Lijen so lepau vküpspravli pa s „kratko“ prauko mlatili po njem. Z vraučim železom, pejglo so začnili pejglati po prvoj bojni. Sprvoga so vaugaldje nut dejvali, sledik vraučo železo. Po 1960-i lejtaj pa so že meli pejglo na elektriko.

Gnes so pejgle na elektriko z žnjauro pa brezi žnjaure. So tüdi vekše električne »duge prauke«.

Marija Kozar

zdaj, gda je kesno ponoči zvenela slovenska pesem. Po koncerti je bila skupna večerja (ruski bife), bilau je druženje, vej se pa pevci, steri že 40 lejt odimo v Stično, poznamo med sebov. Samo časa dosti nej bilau, ka je že paunauč bila, gda smo na prenočišče prišli.

V nedelo smo se že v pau desetoj pelali na generalko, na skupne probe, kak njim mi pravimo. Skurok do pau edne smo probali, v trifrtale ednoj smo se pa že mogli v red postaviti, ka se je v ednoj vöri začnila povorka (felvonulás).

Osrednji program 48. Tabora slovenski pevski zborov se je začno ob 13.25, tisti, steroga nej tam bilau, ga je leko vido na televiziji, ka je direktni prenos biu. Geslo letošnjega tabora je bilau: »Veslje je pri nas«. Program (pesmi) je pripravo Stane Peček, predsednik programske komisije, steromi so gratulejrali za njegvi 80. rojstni den pa za tau, ka že 45 lejt dela na Tabori. Drugi jubilant je biu dirigent Igor Švara, steri že 30 lejt dirigira združene zборе na Tabori. Godba na pihala Stična je pa letos svetila 40 lejt svojoga dela. Po podelitvi jubilejni priznanj in slavnostni gučaj (Jernej Lampret, Marko Repnik) se je začnilo spejvanje vsej zborov, prva pesem je bila Slovenska dežela. Program so popestrili folkloristi FS Vidovo iz Šentvida, špilo je orkester Slovenske policije.

Tū je bilau rejsan veselje doma. Gda več kak tri gezero pevcov pa pevk vküper spejva, tau se mora čüti pa videti. Biti med njimi je veličastno doživetje.

Pevci in pevke seničkoga zbora se zahvaljujemo Slovenski zvezi za tau, ka nam pomaga, pokriva vse ceringe, sekretarki Gyöngyi Bajzek pa za organiziranje in za tau, ka spejva z nami.

Vera Gašpar

EMBERI ERŐFORRÁS
TÁMOGATÁSKEZELŐ

... DO MADŽARSKE

Madžarska prevzela predsedovanje višegrajskim državam

Prejšnji teden je premier Viktor Orbán v Varšavi prevzel predsedovanje Višegrajski četverici, ki združuje Češko, Madžarsko, Poljsko in Slovaško. Madžarsko predsedovanje se bo začelo s 1. julijem 2017 in bo trajalo do 1. julija 2018. Viktor Orbán je svoje kolege prosil, da bi v okviru sodelovanja štirih držav – ob gospodarskem sodelovanju, krepitvi diplomatskih odnosov in zgleda višegrajske četverice – namenili več pozornosti mladi generaciji. Zanje naj bi ustanavljali štipendijske sklade in organizirali pripravništva v državah drug drugega. »Omogočimo mladi generaciji, da doživi občutek srednje-evropskosti,« je izpostavil madžarski premier in dodal, da bo to prioriteta madžarskega predsedovanja. Poljska premierka Beata Szydło je izpostavila, da je Srednja Evropa regija, ki se ukvarja predvsem z zadevami lastnih državljanov, sicer tudi med državami višegrajske četverice so določeni nesporazumi, kar je naravno, saj so to suverene države, ki imajo lastne cilje, kljub temu jih povezujejo solidarnost, zagotavljanje varnosti državljanom, upoštevanje lastne kulture in samobitnosti. Madžarskemu premieru je v spomin predala srebrni kovanec s podobo svete Hedvige iz dinastije Arpadovičev kot simbol povezav med madžarsko in poljsko zgodovino.

Novi škof na čelu sombotelske škofije

Papež Francišek je z 18. junijem imenoval za škofa sombotelske škofije dr. Jánosa Székelya, ki je bil do sedaj pomožni škof nadškofije Esztergom-Budimpešta. Novi sombotelski škof je bil rojen leta 1964, za duhovnika so ga posvetili leta 1991. Po dveh letih kaplanovanja ga je njegov škof poslal na nadaljnji študij v Rim, kjer je bil tri leta, nakar je služil kot župnik v več župnijah, hkrati pa poučeval tudi v semenišču. Od leta 2006 je bil rektor teološke visoke šole v Esztergomu. Za pomožnega škofa ga je imenoval papež Benedikt XVI. leta 2007. Zadnja leta se je intenzivno ukvarjal tudi s pastoralo Romov. Njegovo škofovsko posvečenje bo 8. julija ob 10.30. uri v stolni cerkvi v Sombotelu.

Zamé je tau fejest velko delo

Druga dobitnica priznanja »Za Porabje« na Porabskom dnevi je bila Iluška Dončec iz Števanovec. Ka ona zdaj dela pa v cejlom življenji delala, tau je sploj lejpo delo, zato ka popejva pa rauže redi, ka se je od matere navčila. Nega taše prireditve v vesi, gde bi njé nej bilau paulek, gde ona nej bi pomagala. Kak ona pravi, tak nas je malo, zaka bi nej pomagali eden drugomi. Dobro je bilau njau gledati, kak je rada bila, gda je prejkvzela priznanje, vidlo se je na njej, ka ceni tau, ka je Zveza njeno delo prištimala.

- Tetica Iluš, kak vas je dosegnilo, gda ste zvedli, ka letos vi dobite priznanje »Za Porabje«?

»Tak ti po pravici povejm, gda sem pismo goravtrgnila pa sem go tapreštelja, te sem go tadjala, zato ka nikak sem se nej vöpaunila, ka je te tau zdaj. Tavö sem üšla pa znauva nazaj v künjo, pa go znauva prejkprestem, pa te sem gorpozvala Gyöngyiko, če je tau zdaj istina ali nej, zato ka sem nej dala valati. Tak ka sploj strašno me je zaodlo, ka so namé vöodebrali.«

- Vidlo se je tau na vašom obrazi, gda ste prejkvzeli priznanje.

»Dja sem vesela bila, zato ka nej sem mislila, ka tau priznanje dja dobim. Dja sem tau sploj nej čakala, tak ka vsakšoma se štjém zahvaliti, sto se je tak odlaučo, ka tau priznanje meni dajo.«

- Ka vse ste delali, ka ste tau priznanje dobili?

»V Števanovci v zbori ljudski pevk sem spejvala, zdaj v cerkvenom zbori spejvam, samouprava če kaj ma, dja sem sir kreda pa pomagam. Papirnate rauže redim, zdaj že dugo lejt odim na Jožefove dneve na Cankovo. Dja vsepovsedik rada slovenski gučim, dja svojo materno rejč držim. Najbola zato, ka se vsigdar bola pozabi, gda se mladi oženijo pa pride kakšni Vogrin ali

Vogrinka, te že samo vogrski gučijo. Dja sem doma s svoji starišami samo slovenski gučala, dja sem vogrski nej vejdlala, gda sem v šaulo prišla.«

- Vaša mati je tō redla rauže?

»Moja mati vsigdar redla rauže, gda je poka panje bilau, gda borovo gostüvanje bilau ali pa gda ferma bejla. Te so vsepovsedik papirnaté rauže delali, te so nej bile taše žive rauže. Gda je mrtvec bejo pri rami, te so ženske cejlo nauč rauže delale v künji. Te so takše vekše rauže delali za venec, kromčine pa trnjove. Moški so brojco šli rezat pa bote, dočas je sveklau bilau, večer so pa ženske začnile papirnaté rauže sükati, tak za deset vencov. Prvin so nej bile rasteče rauže,

belo, so papirnaté bile. Prvin so na firmo taši lampaš redli, šteri je vanej na vrataj bejo gorapovejšeni, tauga so za pūšpeka naredli. Žau, te vzorec, ka je iz drauta bejo, je že taminau, tau je velka škoda,

Iluš Dončec

zato ka etak se te tau tō poza bi. Če bi ga najšli, te bi ga pá znauva leko z raužami povili pa gorobesili na firmo.«

Iluš na odri potistim, gda je prevzela priznanje od predsednika ZSM Jožeta Hirnoka

zato ka te je srmastvo bilau pa so nej meli peneze ka bi tñjöpili.«

- Kakšni papir so nücali, gda so rauže delali?

»Te je že tū bejo kreppapir, samo nej te kusti, liki tenki.«

- Firma je majuša bejla, gda je puno rauž bilau, zaka so te papirnaté delali?

»Zaman so bilé rauže, rasteče so nej nücali, vse, ka ji je tr-

- Mati so doma rauže delali, vi ste pa tau gledali, pa tak ste se navčili?

»Mi, kak mlajši, smo tam kau-lek lejtali pa gledali, ka delajo, te so nam papir tō dali, aj lagvi ne baudemo, pa te tak pomalek smo mi tō probali rauže delati. Vsigdar pomalek pa gda sem sé prišla za snejau, tñj so mati tū redli. Tau je en čas šlau, pa te smo gnauk

samo tanjali, dočas ka me je školnik Laci Kovač v šaulo zvau, aj pokažem mlajšom, kak se papirnaté rauže delajo. Te sem v Sakalovce k Margiti Makoš üšla, aj mi malo pokaže pa te en čas je pa mir bejo. Naslejdne mi je te tetica Unti Anuška pokazala, zato ka ona je sploj fejest znala delati rauže, pa te odtistoga mau dja že taše lepše rauže delam.«

- Kelko fele rauž delate?

»Tau dja teba ne vej m pove-dati, zato ka sploj dosta. Tau so vse takše rauže, ka vanej rastejo. Zvün edne, ka se tak zovejo ka štjüfke, te so tak vö-najšli, taše rauže nega.«

- Je tak ka se kaj ne posreči?

»Večkrat se tau zgodi, te tisto taličš pa znauva vcujstaneš. Če nejmaš volau, te moraš tak njati, zato ka tisti den tak nika nede s tistoga, dapa dje taši den, kak gda je na Verici borovo gostüvanje bilau, ka že stejska bejla, ka sem še vnoči delala.«

- Vam se ne vnauže, gda cejli den rauže redite?

»Nej, zato ka televizijo gledam, radio poslüšam ali popejvam vmejs, pa tak te čas tō bola tadé. Prvin, gda je več rauž trbelo, kak povejmo na borovo gostvanje ali na firmo, te so ženske, dekle vtjüpodle pa pri ednoj iži so tau redle.«

- Vam se stera rauža vidi najbola med tistimi, ka nji delate?

»Mena se vse rauže vidijo, dapa najbole teško se štjüfke delajo, tau sem se dja tak dugo včila, ka sem že tau mislila, ka nika nede s toga. Na tau sam

moraš gorapridti, kak trbej tisto vlačiti pa vugibati, dja sem že skur nej ejnjala, gda sem na varaško borovo gostüvanje te štjüfke delala, zato, ka tenki papir sem mejla. Na tau sem tak goraprišla, ka doma sem ešče probala pa s kustoga papira je tak nagnauk šlau.«

- So taši mladi, steri se včijo papirnaté rauže delati?

»Dja sem v tabor odla pa sem v šaulo odla kazat mlajšom, kak se rauže delajo. Edne fejest brigalo pa so bili taši, stere sploj nej. Tū je edna v vesi, stera se v tašo umetniškoj šauli štjé tādale včiti, ona tak lopau mala, njau fejest briga, ma biti, ka se ona navči tau pa de delala.«

- Vi spejvate pa rauže delate. Tau šegau majo prajti, sto rauže rad ma, tisti je dober človek.

»Tau je sploj lejpo pa veselo delo, dapa zato dostakrat je trüd. Sploj pa če je človek že starejši pa sam dela, takšoga reda mojo delo vanej pa ranč tak znautra, stoji.«

- Gda ste priznanje dobili, te je cejla vaša družina tam bila. Tak mislim, ka so ponosni (büszké) zdaj na vas, nej?

»Tak mislim, ka so. Dja sem vsakšoga pazvzala na te den, pa oni so vsi prišli, od najmenšoga do najvejšoga. Zamé je tau fejest velko delo, zato, ka človek tašo v življenji samo gnauk dobi. Pa tau sem dja na Porabski den od Zveze dobila, pa dja sem na tau sploj ponosna.«

Karči Holec

Konec bojne - nauvi začetek

Po kapitulaciji Italije je gratala v Jugoslaviji sploj veuka slobaudna zemla, partizanske skupine so od taljanske sodačije vkrajvzele dosta sodački škəri. Vnaugo moškov je stau pilo med partizane, jugoslovanski odporniki (ellenállók) so dobili velko politično pa sodačko mauč. Na nji so računali prejd-nji svetovne prautifašistične koalicije tő.

Protivniki nacistov so iskali pravo mesto, gde bi leko s svojimi šiftami poslali sodake na Balkan. Na zemlej rovačkoga ustaškoga rosaga (NDH), sploj pri maurdji, so partizani držali velko slobaudno zemlau v rokej. Zavolo straja je okupator na srejdj leta 1943 začno dvej velki ofenzivi prauti najvišišim prejd-njom partizanov, depa svoje cile

je nej dosejno. Odporniki so vsikdar bole krepki grtūvali, zatok so se pri prautifašističnoj koaliciji odlaučili, ka do pomagali partizanom v Jugoslaviji, vej so pa uni največ napravili pa aldūvali za zmago (győzelem).

Oslobodilno gibanje je začnilo stvarjati organizacije, štere bi pelale slobaudno zemlau. Že novembra 1942 so v Bihači (Bosnija) stvaurili AVNOJ (Antifašistični tanač narodne osloboditve Jugoslavije), šteri je biu najvišiši organ odpornikov. Za eno leto je AVNOJ v bošnjaškom varaši Jajce začno postavlati zakone pa tak grato nauvi jugoslovanski parlament. Na djilejši v Jajci so Slovenci pa Hrvati terdjali, aj Primorsko (krajine pri maurdji) po bojni prikapčijo k Jugoslaviji. Podpisali so tau tő, ka krau Peter pa njegva vlada na tihinskom ne

moreta zastopati (képvisek) jugoslovanske narode, za tau funkcijo so pravi organi osloboditelov. Nauva vlada se je zvala Nacionalni komite osloboditve Jugoslavije (NKOJ), od šteroga predsednik je grato Josip Broz Tito.

Sovjetska zveza je cejli cajt pomagala Komunistično partijo Jugoslavije, zahodni zavezniški (nyugati szövetségesek) pa so brž stau pili na stran part-

Grb (cimer) kisnejše Socialistične federativne republike Jugoslavije - šest ognjov je simbol šest republik, datum je den 2. djilejša AVNOJ v Jajci, gda se je naraudila »nauva Jugoslavija«

izanov, gda so zvődali, ka se srbski četniki ne bijejo prauti okupatori, liki eške sodelujejo ž njim tő.

Nemci so v ofenzivi geseni 1943 prejkvzeli eden veuki tau zemlé, štera je slobaudna gratala po kapitulaciji Italije. Do konca bojne pa so ostale partizanske slovenske krajine Dolenjska, Notranjska ino Primorska. V Beloj krajini, v varaši Črnomelj, so februara 1944 napravili Slovenski narodnooslobodilni svet (SNOS) kak parlament, slovenska vlada pa je gratalo predsedstvo toga tanača.

Na okupiranoj zemlej Ljubljanske pokrajine so Nemci vöponūcali sodelovanje Slovincov (tau jim je na Štajerskom pa Gorenjskom ranč na pamet nej prišlo). Za predsednika krajine so postavili generala Leona Rupnika, šteri je stvauro organizacijo

»Slovensko domobranstvo«. K toj sodačiji so se prikapčili nekdešnji veški stražari pa eške nauvi sodacke tő, šteri so se steli bīti prauti bolševizmi. Domobranci so akcije pelali na ukaze Nemcov, bili pa so bole navčeni pa organizirani kak nekdešnje veške straže. V nemškoj strukturi je bilau Slovensko domobranstvo pomožna policijska skupina, štera je skrb mejla na pošitje pa drūgo infrastrukturo, ki so go steli na nikoj djati partizani. Sodelūvanje z Nemcami so tak tomačili, ka pazijo, aj na Slovensko ne pride bolševizem.

Domobranske skupine so stvaurili na Gorenjskom pa Primorskom tő, depa tam je je nej dosta bilau, vej je pa lūstvo bilau prauti okupatori. Na rojstni den Adolfa Hitlera, 20. aprila 1944, so domobranci v Ljubljani oprvin v prisegi (eskū) obečali, ka do se pod pelanjom »vodje velike Nemčije« bīli prauti ko-

munisti. Za prautifašistično koalicijo so gratali sodelavci okupatora.

Leta 1944 se je že čūtilo, ka se bojna konča. Nemčija je bila zaprejta med več frontni linij, geseni pa so se sodačije veuki rosagov že teknile jugoslovanske zemlé. V osloboditvi Srbije ino Beograda so sodelūvali sodacke Sovjetske zveze tő, glavni varaš so vkūper oslobaudili oktobra 1944. Tito ino predsednik emigrantske jugoslovanske vlade Ivan Šubašić sta podpisala dokument, ka do po bojni v rosagi držali demokratične volitve (választások). Dilemo »monarhija ali republika« aj bi ranč tak rejšili po bojni. V nauvoj vladi »Demokratične federativne Jugoslavije« je biu Tito predsednik, Šubašić pa vinešnji minister. Komunistična partija Jugoslavije je bila eške itak ilegalna, donk pa je mejla v rokaj soda-

čijo, policijo ino propagando. Napravili so Ljudsko fronto vkūper z drūgimi strankami, depa prejdnji so ostali uni. Gda so v Beogradi prejkvzeli oblast (hatalom), so začnili zaperati pa vmardjati sodelavce okupatora, sledik pa eške vse svoje protivnike. Partizanske skupine so s pomočjav zaveznikov gratale Jugoslovanska armada.

Fronta je bila sprtoleti 1945 že sploj blūzi Slovenije. Približavala se je nemška sodačija, štera je bejžala z Balkana; prihajalo je dosta kolaborantov

Slovenski domobranci obečajo boj prauti komunizmi na ljubljanskem štadionu za Bežigradom

iz Sovjetske zveze pa Jugoslavije; za njimi pa je naprejūšla sovjetska pa jugoslovanska armada. Ciu slejdne je bilau, ka aj bi prejkvzela vse krajine, štere po bojni za sé prosi. Eden tau sodačije se je obrno prauti Trsti, drūgi pa prauti Celovci (Klagenfurt) - združitev vsej slovenski krajin je bila že stau lejt program Zedinjene Slovenije.

Majuša 1945 so se jugoslovanski sodacke na Primorskom ino Koroškom srečali z zahodnimi zavezniki. Pūkše na Slovenskom pa so 9. maja (ob kapitulaciji Nemčije) nej tūje gratale: ništerne nemške pa kolaborantske skupine so se nej stele prejkdati partizanom.

Emigrantski katoličanski ino liberalni političari so steli, ka aj je pripoznajo za legitimno vlado. Prautifašistična ko-

licija pa je za tau funkcijo že prva dolaučila vlado v Beogradu, s predsednikom Josipom Brozom Titom. 5. maja so imenūvali Narodno vlado Slovenije s predsednikom Borisom Kidričom, tau pa na nekda taljanskem Primorskem, ka je nosilo simbolno znamenje.

Slejdne nemške sodačke skupine na Slovenskom so se prejkdale na Koroškom 15. maja 1945. Z nemškov sodačijov so bejžali slovenski domobranci, civilisti, šteri so nej steli pod komunistari živet

ino en tau vodstva slovenske Rimokatoličanske cerkve. V prautifašističnoj koaliciji pa so se eške prva zgučali, ka do kolaborante povrnauili matičnim rosagom. Zahodni zavezniški so v Jugoslavijo nazajposlali slovenske domobrance ino sodake Neodvisne države Hrvaške. Oblast je graubo gorprijala robe, nej je gledala na pravne ino humane norme. Vekši tau té lidi (največ Hrvatov) so bujli brezi birovijskoga procesa, v toj veukoj hūdobji so vmorili kauli 12 gezero slovenski domobrancov tő.

Tak se je na Slovenskom končala največša morija v Evropi. Te je eške niške nej brodo, ka po štirideseti lejtaj komunistarskoga pelanja Jugoslavija eške gnauk vrazmo spadne pa de se v nekda bratski krajinaj pā čūlo lajanje mašinski pūkš.

-dm-

Laafeld/Potrna: Knjižnica pod krošnjami

BRANJE POD JAPONSKIM OREHOM

Dobre, izvirne ideje so običajno preproste, ni pa preprosta pot, da se nekomu porodijo in nato uveljavijo. V kulturi, konkretno bralni

Med prvimi obiskovalci je bila tudi Daniela Kocmut iz Gradca, sicer uveljavljena prevajalka slovenske književnosti v nemški jezik. Tokrat

Znova. - Ende. Abermals. Roman je izšel leta 2015 in prejel nagrado za najboljši prvenec v Sloveniji. V nemškem jeziku je izšel letos. Avtor je po poklicu odvetnik, pred romanom pa je objavljaj krajše zgodbe. Piše tudi za tednik Mladina.

Roman Konec. Znova. se vrača v obdobje poznih osemdesetih in začetek devetdesetih let, ki ga prikazuje v retrospektivi zagrenjenega birokrata Petra, skorumpiranega menedžerja Gorana in večno bežeče Američanke Mary. Po besedah avtorja lahko govorimo o večplastni knjigi, o alternativni biografiji, sestavljeni iz drobcev. Avtor se loteva različnih, predvsem aktualnih tem sedanjega časa v Sloveniji, med njimi celo problematike izbrisanih. (Pojasnilo za bralce na Madžarskem: v Sloveniji, ko je bila še del Jugoslavije, je živelo večje število prebivalcev iz drugih republik. Pri odločitvi za samostojno državo Slovenijo so se odzvali različno. In tisti, ki niso pravočasno, iz različnih vzrokov zaprosili za slovensko državljanstvo, so zgubili vse pra-

Med prvimi bralkami v Knjižnici pod krošnjami - pod japonskim orehom na dvorišču Pavlove hiše v Laafeldu Potrni je bila Daniela Kocmut, sicer uveljavljena prevajalka iz slovenščine v nemški jezik v Gradcu (med številnimi prevodi sta tudi pesniška zbirka *Vtisnjenke-Ein Pregungen* in povest *Portrait-Portait* vašega poročevalca, ki sta izšli v Literarni zbirki Pavlove hiše)

kulturi, so v novejšem obdobju potrebni še dodatni napor, da ima knjiga domačega ali tujega avtorja kar največ bralk in bralcev ali kupcev. Ena takih, v različnih slovenskih mestih in krajih, vključno z Ljubljano, je bila pobuda izpred nekaj več kot deset let za dogodek, poimenovan Knjižnica pod krošnjami, kar uresničuje Inštitut za neprofitno komunikacijo Divja misel. Knjižnica pod krošnjami je zdaj odprta tudi v Pavlovi hiši v Laafeldu/Potrni pri avstrijski Radgoni. Doslej so že bile prireditve na avstrijskem Koroškem in med Slovenci v Italiji, zdaj pa je pod pokroviteljstvom Kulturnega društva člen 7 tudi v tem obmejnem prostoru. Na voljo so knjige v slovenskem in nemškem jeziku, od slikanic za najmlajše do romanov in pesniških zbirk za odrasle bralce. Del otvoritve Knjižnice pod krošnjami je bila predstavitev romana Dina Bauka Konec. Znova., tako v izvirniku kot v prevodu v nemški jezik (prevajalec Sebastian Walcher).

Irena Plešivčnik iz Inštituta za neprofitno komunikacijo Divja misel, ki je pod krošnjami - japonskim orehom ob Pavlovi hiši predstavila izviren pristop h knjigi, je povedala, da se je ideja uveljavila v Ljubljani, Polhovem Gradcu, Kanalu ob Soči, Mali planini (celo v planšarskem okolju), Novi Gorici in Gorici, Ribnici, Kranju in odslej še na obmejnem delu avstrijske Štajerske, kjer živijo tudi Slovenci.

bolj v vlogi matere z otrokoma, ki sta listala in si ogledovala slikanice. Knjižnica bo na voljo bralkam in bralcem od srede do sobote od

Predsednica Kulturnega društva člen 7 za avstrijsko Štajersko mag. Suzanne Weitlaner pozdravlja prevajalca Sebastiana Walcherja in avtorja romana Dina Bauka

pol dveh do pol sedmih popoldne in vse tja do 9. septembra. Seveda si v dežju nekoliko težje zamislimo branje v ležaniku pod japonskim orehom na dvorišču Pavlove hiše, zato bo med slabim vremenom knjižnica zaprta. Med napovedanimi zanimivejšimi branji bo prihodnji mesec tudi v parku Tivoli v Ljubljani, kjer bodo na voljo dela francoskih avtorjev iz knjižnega festivala Sprehod v knjige. Knjižnice pod krošnjami so tudi na manj običajnih mestih, kot je že omenjena med planšarji, ki pasejo krave in ovce in izdelujejo kakovosten sir.

Za začetek branja Pod krošnjami je bila predstavitev romana Konec.

vice, ki pripadajo državljanom, celo zdravstveno zavarovanje, tudi rojeni v Sloveniji, ker starši iz drugih republik niso zaprosili za državljanstvo. Pravice okoli 25 tisoč izbrisanih še niso v celoti uresničene, čeprav jim jih je priznalo Evropsko sodišče za človekove pravice.) Malo je manjkalo, da bi tudi avtor romana, katerega starši niso iz Slovenije, doživel usodo izbrisane, tedaj je bil star 18 let.

Prevajalec Sebastian Walchner, ki se je na predstavitvi v lepi slovenščini pogovarjal z avtorjem, je poudaril, da je roman, kljub kratkemu času, doživel lep sprejem na nemškem govornem območju.

Tekst in foto: Ernest Ružič

Mladi zamejski športniki v Celju

Letošnje srečanje mladih zamejskih športnikov je potekalo v Celju 16. in 17. junija. Porabje so zastopali mladi nogometaši, člani mladinske ekipe Nogometnega kluba Slovenska ves. Njihovo udeležbo je omogočila Zveza Slovencev na Madžarskem. Dvodnevne prireditve se je udeležilo kakih 200 mladih športnikov iz petih držav, zamejski športniki so prišli iz Avstrije, Italije, Madžarske in Hrvaške, mladi iz Slovenije so sodelovali kot gostitelji.

Prizor z otvoritvene slovesnosti

Pred uradno otvoritvijo srečanja so organizatorji predstavili zgodovino mesta Celje v Mestnem muzeju.

Na otvoritveni slovesnosti, ki je bila na glavnem trgu mesta, se je predsednik ZSSDI Ivan Peterlin zahvalil matični državi, da že več kot štiri desetletja organizira srečanja zamejske mladine, s tem jim zagotavlja možnost za medsebojna srečanja. Izrazil je upanje, da se bodo tudi udeleženci letošnjega srečanja vračali v Celje, če bodo s srečanja odnesli lepe spomine.

Srečanje je s svojo prisotnostjo počastila tudi gospa Sonja Poljšak, predsednica Komisije za zamejski šport pri OKS, ki se je zahvalila vsem, ki so s svojim delom pomagali pri organiziranju dogodka.

Porabska nogometna ekipa

Tekmovanja med mladimi Slovenci iz Avstrije, Italije, Madžarske in Hrvaške so potekala v namiznem tenisu (dekleta, fantje), nogometu, košarki in odbojki. Vsi udeleženci so dobili spominke medalje in pokale. Mladi iz Porabja, ki so kljub temu da so končali na zadnjem mestu, bili veseli, da so se lahko dogodka udeležili, so bili navdušeni, da so lahko medalije prevzeli od varnarja rokometne reprezentance Slovenije Urbana Lesjaka.

Besedilo in foto: L.R. Horváth

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

**OD 30. JUNIJA
DO 6. JULIJA**

PETEK, 30.06.2017, I. spored TVS

5.50 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Alpe-Donava-Jadran, 11.55 Moj pogled na znanost: 50 let reaktorja TRIGA, 1. del, dokumentarna oddaja, 12.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Globus, Točka preloma, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 16.05 Duhovni utrip, 16.25 Profil, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Slovenski magazin, 17.55 Novice, 18.00 Infodrom, poletje 2017, 18.10 Puja Pepa: Počitnice je konec, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Koncert ansambla Smeh 2017, 21.25 Med valovi, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.15 Dvojno Veronikino življenje, koprodukcijski barvni film, 1.00 Profil, 1.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.45 Info-kanal

PETEK, 30.06.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.20 To bo moj poklic, 8.45 Prislunimo tišini, izobraževalna oddaja, 9.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 9.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 10.30 Ciril Cesar: pot v svetlobo, dokumentarni portret, 11.40 Halo TV, 12.45 Dobro jutro, 15.20 Dober dan, 16.20 Migaj raje z nami, oddaja za razgibano življenje, 16.50 Nogomet - FIFA pokal konfederacij: vrhunci druge polfinalne tekme, 17.15 Prideš z nočjo, dokumentarni film, 18.00 Halo TV, 18.55 Otroški program: Op! 20.05 Dve življenji, nemško-norveški film, 21.45 Ukane po kanadsko: Igre, razvedrilna oddaja, 23.00 Polnočni klub, 0.25 Svetovni popotnik: Severovzhodna Anglija, 1.25 Glasbeni spoti, 2.30 Zabavni kanal, 5.00 Glasbeni spoti

SOBOTA, 01.07.2017, I. spored TVS

5.50 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.50 20 let Slovenije: Po svoji poti 11.55 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.15 Ambienti, 15.05 Petra, izgubljeno kamnito mesto, ameriško-francoska dokumentarna oddaja, 16.00 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Alen Kobilica, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Neverjetna živalska čutila: Najbolj osupljiva čutila, češko-ameriška dokumentarna serija, 17.45 Taksi, kviz z Jožetom, 18.00 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 18.30 Ozare, 18.40 Kalimero: Pavlinčine super superge, risanka, 19.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Poletna noč, koncert ob 80. obletnici rojstva Jožeta Privška, 22.00 Poročila, Šport, Vreme, 22.30 Poletna scena, 22.50 Diaz - ne počistite krvi, koprodukcijski film, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 2.15 Info-kanal

SOBOTA, 01.07.2017, II. spored TVS

6.00 10 domačih, 6.30 Med valovi, 7.00 Najboljše jutro, 9.15 Prideš z nočjo, dokumentarni film, 10.10 Zborovski BUM 2017, oddaja TV Maribor, 11.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 12.30 Presenečenja, 13.20 Ukane po kanadsko: Igre, razvedrilna oddaja, 13.55 Kajak-kanu - svetovni pokal: slalom na divjih vodah, 15.30 Ukane po kanadsko: Vreme, razvedrilna oddaja, 15.55 Ukane po kanadsko: Prijatelji, razvedrilna oddaja, 16.30 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 19.20 Infodrom, poletje 2017, 19.30 Osvežilna fronta: Žrtve mode, oddaja za mladostnike, 20.05 Butler, ameriški film, 22.15 Vse je mogoče, 23.50 Rok'n'Band, posnetek koncerta, 1.35 Glasbeni spoti, 2.40 Kajak-kanu - svetovni pokal: slalom na divjih vodah, 4.15 Zabavni kanal, 5.50 Glasbeni spoti

NEDELJA, 02.07.2017, I. spored TVS

6.35 Poletna scena, 7.00 Živ žav, otroški program, 9.20 Nabri- detekti: Svetleči se čaj, nemška otroška nanizanka, 10.00 Nedeljska maša, 10.55 Na obisku: Valček v primorskih šegah in običajih, 11.25 Ozare, 11.30 Obzorja duha: 24. pomladansko romanje, Avstrija in Madžarska, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Koncert ansambla Smeh 2017, 15.10 Bela in Sebastijan, francoski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 18.40 Dinotačke: Kar se je vračalo, risanka, 19.00 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Modna hiša Velvet (II.): Kdo da več?, španska nadaljevanka, 21.30 Intervju: mag. Rado Pezdir, 22.20 Ko se tam gori olistajo breze, portret pisateljice Brede Smolnikar, 23.15 Poročila, Šport, Vreme, 23.45 Poletna scena, 0.10 Za lahko noč: Bravo orkester!: A.

I. Hačaturjan: Špartak, Simfonični orkester RTV Slovenija in En Shao, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.45 Info-kanal

NEDELJA, 02.07.2017, II. spored TVS

7.00 Duhovni utrip, 7.15 Glasbena matinee, 9.00 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 9.45 Neverjetna živalska čutila: Najbolj osupljiva čutila, češko-ameriška dokumentarna serija, 10.25 Nagelj, japonska nadaljevanka, 12.30 Zgodovina pokala konfederacij, športni film, 13.50 Nogomet - FIFA pokal konfederacij: tekma za 3. mesto, 16.00 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 18.05 Kajak-kanu - svetovni pokal: slalom na divjih vodah, 19.40 Žrebanje Lota, 19.50 Nogomet - FIFA pokal konfederacij: finale, 22.15 Pogrešana, francoska nadaljevanka, 23.05 Scott in Bailey (IV.), angleška nadaljevanka, 0.10 Glasbeni spoti, 1.15 Nogomet - FIFA pokal konfederacij: finale, 3.00 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti,

PONEDELJEK, 03.07.2017, I. spored TVS

5.35 Poletna scena, Utrip, 6.10 Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Graška gora poje in igra 2016, 10.35 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.15 10 domačih, 11.45 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 12.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Alma M. Karlin - Samotno potovanje, dokumentarni film, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.30 Fircologi: O lubčkanju, gorečih stavbah in začaranih napojih, mozaična oddaja za otroke, 15.55 Z glasbo in s plesom, 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Osvežilna fronta: Od garaže do radijskih valov, oddaja za mladostnike, 17.55 Novice, 18.00 Govoreči Tom in prijatelji: Preizkusni nastop, risanka, 18.10 Vila Mila: Smola ali sreča, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Peš po Himalaji, popotniška oddaja, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.10 Wallander (IV.): Bela levinja, angleška miniserija, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.15 Info-kanal

PONEDELJEK, 03.07.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.50 Slovenski vodni krog: Sava Dolinka, dokumentarna nanizanka, 9.20 Dobro jutro, poletni izbor, 11.40 Polnočni klub, 13.10 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.30 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 17.40 Nogomet - FIFA pokal konfederacij: vrhunci zadnjega dne, 18.0 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.55 Otroški program: Op! 20.00 Derrin Brown: junak na 9000 metrih, 21.00 Kjer bom doma (I.): Izgubljena hči, avstralska nadaljevanka, 21.50 Goljufija (I.), danska nadaljevanka, 23.05 Večer z lutkami: Odpuščanje, razvedrilna oddaja, 23.55 Glasbeni spoti, 1.00 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 2.20 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti,

TOREK, 04.07.2017, I. spored TVS

5.30 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Graška gora poje in igra 2016, 10.35 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.00 Obzorja duha: 24. pomladansko romanje, Avstrija in Madžarska, 11.50 Operne arije: Vilma Bukovec, Andrej Debevec, Bernarda Bobro, Jože Vidic, 12.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Čez planke: Belfast, 14.25 Peče na Slovenskem, dokumentarni film, 15.00 Potepanja - Barangolások: Gaberje - Gyertyános, oddaja TV Lendava, 15.45 Otroški program: Op! 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Slovenska narečja: Štajerska narečna skupina, dokumentarna oddaja, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek: Tkalka, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.10 Poldi: Dan, ko je Poldi postal pogumni pirat, risanka, 18.15 Niko: Roko pred usta!, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Iz pozabe (II.), angleška nadaljevanka, 20.55 Mama je ena sama, slovenska dokumentarna povest, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.15 Pričevalci: Peter Hribar, dokumentarna oddaja, 0.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.05 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.00 Info-kanal

TOREK, 04.07.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.15 Slovenski vodni krog: Sava Bohinjka, dokumentarna nanizanka, 9.00 Dobro jutro, poletni izbor, 11.20 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 12.10 Osmica, dokumentarni film, 13.15 Dober dan: Odnosi s taščami, 14.30 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 17.35 Tonga, otočje prijaznih ljudi, potopis, 18.05 Bela sužnja, kolumbijska

nadaljevanka, 19.00 Otroški program: Op! 20.00 Kolesa in avtomobili, skupaj na cesti, švedska dokumentarna oddaja, 20.55 Kjer bom doma (I.): Dobrodošlica, avstralska nadaljevanka, 21.45 Čas za Manco Košir: Napuh, 22.40 Skrivnosti Brokenwooda (I.): Kri in voda, novozelandska miniserija, 0.20 Glasbeni spoti, 1.20 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 2.40 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti,

SREDA, 05.07.2017, I. spored TVS

5.30 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Alpski večer, 10.30 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.15 Vadim Gluzman, Simfoniki RTVS in Daniel Raikin (B. Smetana: Vltava, M. Bruch: Koncert za violino št. 1), 12.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Intervju: mag. Rado Pezdir, 14.25 Slovenska narečja: Štajerska narečna skupina, dokumentarna oddaja, 15.00 Pod drobnogledom - Nagyító alatt: 20 éves a Dobronaki Szőlő- és Bortermelő Egyesület, oddaja TV Lendava, 15.45 Male sive celice: OŠ Jurija Dalmatina, Krško in OŠ Vavta vas, kviz, 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zgodbe izza obrazov: Matej Markovič, dokumentarna oddaja, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek: Humanitarček, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Čarli in Lola: To je skrivnost, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Kaj pričakovati, ko pričakuješ, ameriški film, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.15 Jan Hus, češka miniserija, 1.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.50 Info-kanal

SREDA, 05.07.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.25 Slovenski vodni krog: Savinja, dokumentarna nanizanka, 9.10 Dobro jutro, poletni izbor, 11.30 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 12.30 10 domačih, 13.15 Večer z lutkami: Odpuščanje, razvedrilna oddaja, 14.30 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 17.25 Čas za Manco Košir: Napuh, 18.15 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 19.05 Otroški program: Op! 19.50 Žrebanje Lota, 20.05 Miloš, čustvena navezanost, nemški portretni film, 21.00 Kjer bom doma (I.): Resnica, avstralska nadaljevanka, 21.50 Jedrska nesreča v Fukušimi, italijanska dokumentarna oddaja, 22.55 Presenečenja, 23.50 Glasbeni spoti, 0.55 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 2.10 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti,

ČETRTEK, 06.07.2017, I. spored TVS

5.50 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Alpski večer, 10.30 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.15 Zgodbe izza obrazov: Matej Markovič, dokumentarna oddaja, 11.45 Ambienti, 12.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Angela Merkel - kanclerka nepričakovosti, francosko-nemška dokumentarna oddaja, 14.25 Slovenski utrinki, oddaja madžarske TV, 15.00 Moj gost/ Moja gostja - Vendégem: Meszelics Irén, oddaja TV Lendava, 15.45 Peš po Himalaji, popotniška oddaja, 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Eko utrinki, 17.30 Moj pogled na znanost: 50 let reaktorja TRIGA, 2. del, dokumentarna oddaja, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek - zgodbe priseljencev: Ibrahim Kasabji, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Zu: Zu ustvari umetnino, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Najboljše v meni, ameriški film, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.10 Kraj zločina: Pohlep, avstrijska miniserija, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.20 Info-kanal

ČETRTEK, 06.07.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.20 Slovenski vodni krog: Soča, dokumentarna nanizanka, 9.05 Dobro jutro, poletni izbor, 11.10 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 12.10 Med valovi, 12.50 Neverjetna živalska čutila: Najbolj osupljiva čutila, češko-ameriška dokumentarna serija, 13.35 Slovenski magazin, 14.30 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 18.00 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.50 Otroški program: Op! 20.00 Zeleni Pariz, francoska dokumentarna oddaja, 20.50 Kjer bom doma (I.): Nasmeh Mone Lize, avstralska nadaljevanka, 21.40 Žena, mož in neprisiljena, angleška nadaljevanka, 22.40 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Franc Planinšek, 23.25 Bučke, satirično informativna oddaja, 23.50 Slovenska jazz scena, 0.45 Glasbeni spoti, 1.50 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 3.10 Zabavni kana, 5.15 Glasbeni spoti,

POZVANJE

DRUŠTVO PORABSKI SLOVENSKI PENZIONISTOV

v soorganizaciji s **SLOVENSKO ZVEZO**

z veseljem zovē vse svoje penzioniste na

VESELI GLASBENI ZADVEČEREK S PIKNIKOM,

steri bau v nedelo, 9. julia 2017, od 14.00 vōre

v kulturnom daumi pa v šatori na Verici.

PROGRAM

Pozdravimo se pa si pogasimo žējo

Kulturni program v dvorani

Pevska skupina „Sombotelske spominčice“

Gledališka skupina KUD Goričko, Gornji Petrovci

Ljubiteljska gledališka skupina Zgrebaši, Pečarovci

Pogostitev v šatori

Drūženje, spejvanje domanji porabski naut, **gledanje** naši letošnji programov v kejpaj

Veselica. Igro de Ludvig Nemec.

19.45 Slobaud

Predsedstvo DPSU

OBELEŽILI SMO DAN PTIC IN DREVES

Predzadnji dan pouka na Dvojezični osnovni šoli Jožefa Košiča na Gornjem Seniku, v sredo, 14. junija, smo učenci in učitelji obeležili z dnevom ptic in dreves. Tokrat je bil naš program »pohod po Gornjem Seniku«, natančneje po Spodnjem Janezovem bregu.

Cela šola – od 1. do 8. razreda – se je z učitelji podala po makadamski cesti navzgor, spotoma utrjala kakšno gozdno jagodo ali divjo češnjo ter je čisto na vrhu brega naredila kratek postanek. Po malici iz narhrtnika so učenci in mentorice pripravili kratek kulturni prispevek, kjer seveda ni manjkalo petja pesmi. Tudi slovenska je zazvenela: »Šumijo gozdovi domači ...«.

Neokrnjena narava z zapuščenimi polji in travniki, z zaraščenimi stezicami in nekaterimi propadajočimi domačijami je dala vedeti, da je na tem bregu nekoč bilo življenje drugačno, kot je danes. Med drugim so učenci lahko tudi videli, kje je stala stara dimnica, ki jo danes lahko vidijo v »Škanzenu« – v muzejski vasi v Sombotelu. Ljudje z Janezovega brega (nekoč naj bi tu bila samostojna vas, imenovana Ivanjševci) so se odselili v mesta, pomrli ali se enostavno niso vrnili več nazaj ... Ostale so le ptice, visoka drevesa in spomini ... ter tudi nekatere obnovljene domačije, ki so jih pokupili tujci. Po prihodu v šolo pa se je druženje nadaljevalo na šolskem dvorišču. Učenci so s sabo prinesli mesne izdelke: od slanine, hrenovk, klobas in do čisto pravega domačega špeha. Ob odprtem ognju je zadišalo po mesnih dobrotah, seveda pa ni manjkalo tudi igranja. Hitro je prišel čas odhoda domov.

Peka mesnih dobrot ob odprtem ognju na šolskem dvorišču gornjeseniške šole

Med potjo na Spodnjem Janezovem bregu so gornjeseniški učenci obeležili dan ptic in dreves

*Besedilo in slike:
Nino Gumilar, učitelj asistent*

S KRAVO CIFRO NA KMETIJO

Kaj si misli krava?

Zanima jo trava.

Čas paše je tu,

si pravi mu-mu.

To je kratka deklamacija, ki so jo otroci povedali kravi Cifri, ki nas je tokrat povabila na travnik. V četrtek, 15. junija, smo v sodelovanju z Zvezo Slovencev na Madžarskem izvedli že drugo

delavnico na vzorčni kmetiji na Gornjem Seniku. Raziskovali smo travnik in spoznavali dela na njem. Delavnice se je udeležilo 10 otrok iz vrtca Sakalovci.

Najprej smo si ogledali travnik in ugotovili, da na njem rastejo različne trave, detelja in rože. Poimenovali smo dele rastlin (cvet, steblo, listi, korenine), povedali, kakšne barve so in ob slikovnem materialu našli, kaj potrebujejo rastline za rast.

Na bližnjem travniku so se pasle krave. Opazovali smo jih pri jedi in ugotovili, da je trava pomembna hrana za domače živali. Ker pa živali hrano potrebujejo tudi pozimi, jo moramo shraniti.

To delamo tako, da travnike kosimo. Pri tem uporabljamo različna orodja, ki smo jih s pomočjo slikovnega materiala spoznavali že v vrtcu.

Kosimo lahko s koso, kosilnico ali s traktorjem. Ko se trava suši, jo moramo večkrat obrniti z vilami ali grabljami. Na-

učili smo se tudi, da posušeni travi pravimo seno. Ogledali smo si traktor in voz, v skednju pa še bale sena.

Na travniku domuje tudi veliko drobnih živali, ki smo jih poskusili poiskati. Videli smo mravlje, pajke, čebele, kobilice, ptico in metulje. Zapeli smo pesmico o čebeli in zarajali ob rajalni igri Ena, ena, ena rožica rumena.

Izdelali smo si unikatne zappestnice, ki smo jih okrasili s travniškimi rastlinami.

V okviru gastronomske delavnice pa so otroci izdelali različne namaze in sadno solato iz sezonskega sadja.

Otroci so radovedni in z veseljem raziskujejo naravo. Ob tem razvijajo spretnosti in domišljijo. Pridobivajo si nove izkušnje z živimi bitji, doživljajo in spoznavajo naravo z vsemi čuti. Bivanje v naravi pa je tudi odlična priložnost za spoznavanje in utrjevanje slovenskih besed.

Za prijetno preživet dan se zahvaljujemo Zvezi Slovencev na Madžarskem in vzorčni kmetiji na Gornjem Seniku.

*Vzgojiteljica asistentka
Romana*

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobot; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Ministrstvo za človeške vire (EMMI), Zveza
Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovenec v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUBB